ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 7. martā [1]

Lieta C-246/17

Ibrahima Diallo
pret
État belge

(*Conseil d'État* (Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalsts teritorijā – Pieteikums uzturēšanās atļaujas saņemšanai ģimenes locekļa statusā – Direktīva 2004/38/EK – 10. panta 1. punkts – Sešu mēnešu termiņš – Lēmuma pieņemšana un paziņošana – Termiņa neievērošanas sekas – Termiņa pārtraukšana un apturēšana

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu dod Tiesai iespēju lemt par Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 10. panta 1. punkta tvērumu [2].

2. Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Ibrahima Diallo*, Gvinejas valstspiederīgo un augšupējo radinieku bērnam, kuram ir Nīderlandes pilsonība un kura domicils ir Beļģijā, un *État belge* [Beļģijas valsti] par šīs pēdējās lēmumu par Eiropas Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas atteikumu un izbraukšanas rīkojumu.

3. Šis lūgums it īpaši aicina Tiesu sniegt svarīgus precizējumus, no vienas puses, par termiņu, kādā jāpieņem un jāpaziņo lēmumi atbilstoši Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktam, un par iespējamām sekām, ko rada šo lēmumu nepieņemšana vai nepaziņošana. No otras puses, Tiesa tiek lūgta noteikt, vai tad, ja tiesa ir atcēlusi lēmumu, kas pieņemts atbilstoši šai tiesību normai, sešu mēnešu termiņš, kas ir valsts kompetentās iestādes rīcībā saskaņā ar šo tiesību normu, tiek pārtraukts vai apturēts.

4. Šajos secinājumos es izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ es uzskatu, ka šīs direktīvas 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauja ir jāizdod sešu mēnešu laikā, kas paredzēts šajā tiesību normā, ka saskaņā ar šo tiesību normu pieņemtie lēmumi arī ir jāpieņem šajā termiņā, savukārt lēmuma atteikt Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas izsniegšanu paziņojums var notikt [arī] pēc šī termiņa. Norādīšu arī iemeslus, kādēļ es domāju, ka lēmuma, kas pieņemts saskaņā ar Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktu, nepieņemšana vai nepaziņošana nevar automātiski nozīmēt Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas izsniegšanu un, visbeidzot – ja tiesa ir atcēlusi šādu lēmumu, sešu mēnešu termiņš, kas ir iestādes rīcībā, tiek pārtraukts un līdz ar to sešu mēnešu termiņš sākas no jauna.

1 Oriģinālvaloda – franču.

2 OV 2004, L 158, 77. lpp., kā arī labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. Direktīvas 2004/38 2. pantā ir noteikts:

"Šajā direktīvā:

1) "Savienības pilsonis" ir ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts valstiskā piederība;

2) "ģimenes loceklis" ir:

[..]

d) [..] apgādībā esošie tiešie augšupējie radinieki;

[..]."

6. Šīs direktīvas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem."

7. Minētās direktīvas 10. panta 1. punktā ir paredzēts:

"To Savienības pilsoņa ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, apstiprina, ne vēlāk kā sešus mēnešus no pieteikuma saņemšanas dienas izsniedzot dokumentu, ko sauc par "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju". Apstiprinājumu par pieteikšanos uzturēšanās atļaujas saņemšanai izsniedz uzreiz."

8. Direktīvas 2004/38 15. panta "Procesuālās garantijas" 1. punktā ir paredzēts:

"Procedūras, kas paredzētas 30. un 31. pantā, analoģiski piemēro visiem lēmumiem, ar ko ierobežo Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos tādu iemeslu dēļ, kuri nav sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumi."

9. Šīs direktīvas 30. pantā "Lēmumu paziņošana" ir noteikts:

"1. Attiecīgajām personām rakstiski paziņo visus lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 27. panta 1. punktu, tā, lai viņām būtu saprotams to saturs un radītās sekas.

[..]

3. Paziņojumā norāda tiesu vai administratīvo iestādi, kurā attiecīgā persona var pārsūdzēt lēmumu, pārsūdzības termiņu un attiecīgā gadījumā laiku, kas personai atvēlēts, lai izceļotu no dalībvalsts teritorijas. Izņemot pienācīgi pamatotus steidzamus gadījumus, laiks, kas atvēlēts izceļošanai no teritorijas, nedrīkst būt īsāks par vienu mēnesi no paziņojuma dienas."

B. Beļģijas tiesības

10. Saskaņā ar 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* [Likuma par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu][3] 42. panta 1. punktu:

"Uzturēšanās tiesības Karalistē ilgāk par trim mēnešiem Savienības pilsonim un viņa ģimenes locekļiem, kuri atbilst prasībām, tiek piešķirtas cik vien iespējams ātri un vēlākais sešu mēnešu laikā no pieteikuma iesniegšanas brīža, kā paredzēts 4. [punkta] otrajā daļā, uz laiku, ko ir noteicis Karalis atbilstoši Eiropas regulām un direktīvām. Piešķiršanā tiek ievērots viss lietas materiālu kopums."

11. Saskaņā ar 1981. gada 8. oktobra *arrêté royal sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* [Karaļa dekrēta par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu][4] 52. panta 4. punkta otro daļu:

"Ja ministrs vai viņa pilnvarotais pārstāvis piešķir uzturēšanās tiesības vai ja termiņā, kas paredzēts [1980. gada 15. decembra] likuma 42. pantā, nav pieņemts nekāds lēmums, mērs vai viņa pilnvarotais pārstāvis izsniedz ārvalstniekam "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju", kas atbilst paraugam 9. pielikumā."

II. Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

12. *I. Diallo* ir Gvinejas valstspiederīgais, tēvs bērnam, kuram ir Nīderlandes pilsonība un kura domicils ir Beļģijā.

13. Šādā statusā viņš 2014. gada 25. novembrī šajā dalībvalstī iesniedza pieteikumu Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas saņemšanai.

14. 2015. gada 22. maijā Beļģijas iestādes pieņēma lēmumu par uzturēšanās tiesību atteikumu ar izbraukšanas rīkojumu un paziņoja viņam šo lēmumu 2015. gada 3. jūnijā, proti, sešus mēnešus un deviņas dienas pēc pieteikuma iesniegšanas.

15. *I. Diallo* cēla prasību atcelt šo lēmumu *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomē] (Beļģija), un tā 2015. gada 29. septembrī lēmumu par uzturēšanās tiesību atteikumu ar izbraukšanas rīkojumu atcēla, balstoties uz to, ka tajā nebija norādīts pamatojums.

16. Vēlāk, 2015. gada 9. novembrī, Beļģijas iestādes pieņēma jaunu lēmumu par uzturēšanās tiesību atteikumu ar izbraukšanas rīkojumu. Šis lēmums tika paziņots *I. Diallo* 2015. gada 26. novembrī.

17. Saskaņā ar šo lēmumu *I. Diallo* neatbilda prasībām, lai iegūtu uzturēšanās tiesības ilgāk par trim mēnešiem Savienības pilsoņa ģimenes locekļa statusā, jo nebija pierādījis pietiekamu līdzekļu esamību un nebija pierādījis, ka viņa bērns, kam ir Nīderlandes pilsonība, atrodas viņa apgādībā vai ka bērns atrodas viņa faktiskā aizgādībā.

18. 2015. gada 11. decembrī *I. Diallo* cēla prasību atcelt šo lēmumu *Conseil du contentieux des étrangers*, kas ar 2016. gada 23. februāra spriedumu šo prasību noraidīja.

19. 2016. gada 25. martā *I. Diallo* iesniedza administratīvu kasācijas sūdzību par šo lēmumu iesniedzējtiesai, proti, *Conseil d'État* [Valsts padomei] (Beļģija).

3 1980. gada 31. decembra *Moniteur belge*, 14584. lpp.; turpmāk tekstā – "1980. gada 15. decembra likums".

4 1981. gada 27. oktobra *Moniteur belge*, 13740. lpp.; turpmāk tekstā – "Karaļa 1981. gada 8. oktobra dekrēts".

20. Šīs prasības pamatojumā viņš būtībā uzsver, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktu lēmums par pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai ir jāpaziņo pieteicējam sešu mēnešu termiņā no pieteikuma iesniegšanas brīža un ka valsts tiesības ir jāinterpretē atbilstoši šai prasībai. Viņš piebilst, ka jauna sešu mēnešu termiņa piešķiršana valsts kompetentajai iestādei pēc pirmā lēmuma atcelšanas atņem Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktam tā lietderīgo iedarbību.

21. Savukārt Beļģijas iestādes uzskata, ka, tā kā nevienā tiesību normā nav noteikts paziņošanas termiņš, kompetentajai iestādei ir vienīgi jāpieņem lēmums par pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai sešu mēnešu termiņā. Tās piebilst, ka termiņš, kas ir šīs iestādes rīcībā pēc tam, kad tiesa atcēlusi pirmo lēmumu, izriet no valsts tiesībām un ka nav ticis pierādīts, ka jauna sešu mēnešu termiņa sākšanās būtu nesaprātīga.

22. Savukārt iesniedzējtiesa uzsver, ka, pirmkārt, tā kā valsts tiesībās nav precizēts, vai lēmums par uzturēšanās tiesību piešķiršanu ir jāpieņem un jāpaziņo sešu mēnešu termiņā, ir nepieciešama Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkta interpretācija.

23. Otrkārt, tai ir šaubas par valsts iestādes rīcībā esošo termiņu jauna lēmuma pieņemšanai pēc tam, kad ir atcelts lēmums, ar kuru ir atteikts izsniegt uzturēšanās atļauju, un tā precizē, ka ir svarīgi noteikt, vai efektivitātes princips neļauj attiecībā uz šo iestādi pilnā apmērā atjaunot sešu mēnešu termiņu, kas paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā.

24. Treškārt, iesniedzējtiesa vēlas zināt, kādas sekas ir sešu mēnešu termiņa, kas minēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā, pārsniegšanai, lai varētu noteikt, vai šī tiesību norma neļauj automātiski izsniegt uzturēšanās atļauju, ja pārsniegts sešu mēnešu termiņš, pat ja pieteicējs neatbilst izvirzītajiem nosacījumiem.

25. Šādos apstākļos *Conseil d'État* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir prasīts, lai lēmums saistībā ar uzturēšanās tiesībām tiktu pieņemts un paziņots sešu mēnešu termiņā, vai ka tajā ir atļauts, lai lēmums tiktu pieņemts šajā termiņā, bet tiktu paziņots vēlāk? Ja minētais lēmums var tikt paziņots vēlāk, kādā termiņā tas ir jāpaziņo?

2) Vai Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkts, skatot to kopā ar Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos [5] 5. panta 4. punktu un ar [Eiropas] Savienības Pamattiesību hartas 7., 20., 21. un 41. pantu, ir jāinterpretē un jāpiemēro tādējādi, ka uz šā pamata pieņemtais lēmums ir vienīgi jāpieņem tajā noteiktajā sešu mēnešu termiņā, bet tā paziņošanai nav nekāda termiņa un nav arī ne vismazākās ietekmes uz uzturēšanās tiesībām gadījumā, ja paziņošana tiek veikta pēc šā termiņa beigām?

3) Vai, lai garantētu Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās tiesību efektivitāti, efektivitātes principam ir pretrunā tas, ka attiecībā uz valsts iestādi pēc lēmuma saistībā ar minētajām tiesībām atcelšanas pilnā apmērā tiek atjaunots sešu mēnešu termiņš, kas bija tās rīcībā saskaņā ar Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktu? Apstiprinošas atbildes gadījumā, kāds termiņš ir valsts iestādes rīcībā pēc tam, kad ir atcelts tās lēmums, ar kuru ir atteikta attiecīgo tiesību piešķiršana?

4) Vai Direktīvas 2004/38 5., 10. un 31. pants, skatot tos kopā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas [6] 8. un 13. pantu, Pamattiesību hartas 7., 24., 41. un 47. pantu un [LESD] 21. pantu, ir saderīgi ar valsts judikatūru un tādām valsts tiesību normām kā

5 OV 2003, L 251, 12. lpp.

6 Parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī.

1980. gada 15. decembra likuma [..] 39/2. panta 2. punkts, kā arī 40., 40.a, 42. un 43. pants, un Karaļa 1981. gada 8. oktobra dekrēta [..] 52. panta 4. punkts, kuru sekas ir tādas, ka *Conseil du contentieux des étrangers* pasludināta sprieduma par lēmuma, ar ko tiek atteikta uzturēšanās, pamatojoties uz šīm tiesību normām, atcelšana pārtrauc, nevis aptur Direktīvas 2004/38 10. pantā, 1980. gada 15. decembra likuma 42. pantā un Karaļa 1981. gada 8. oktobra dekrēta 52. pantā noteikto sešu mēnešu imperatīvo termiņu?

5) Vai Direktīvā 2004/38 ir prasīts, lai ar tās 10. panta 1. punktā paredzētā sešu mēnešu termiņa pārsniegšanu tiktu saistītas sekas, un – apstiprinošas atbildes gadījumā – kādas sekas ar to ir jāsaista? Vai tajā pašā Direktīvā 2004/38 ir prasīts vai tajā ir atļauts, ka šī termiņa pārsniegšanas sekas ir prasītās uzturēšanās atļaujas automātiska izsniegšana, nekonstatējot, vai pieteicējs faktiski atbilst izvirzītajiem nosacījumiem viņa prasīto uzturēšanās tiesību iegūšanai?"

III. Mana analīze

A. Par Tiesas kompetenci

26. Galvenokārt Beļģijas valdība atsaucas uz Tiesas kompetences neesamību atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem, jo situācijai pamatlietā neesot piemērojamas Savienības tiesības. Uz *I. Diallo* neattiecoties Direktīvas 2004/38 piemērošanas joma, un viņš nevarot izmantot šīs direktīvas noteikumus, jo viņš neesot "ģimenes loceklis" šīs direktīvas 2. panta 2) punkta izpratnē. Turklāt uz pamatlietas faktiem neattiecoties arī Direktīva 2003/86, jo *I. Diallo* pieteikums uzturēšanās atļaujas saņemšanai esot pamatots vienīgi uz viņa kā Savienības pilsoņa augšupējā radinieka statusu. Visbeidzot Beļģijas valdība uzskata, ka *I. Diallo* nevarot tikt piešķirtas uzturēšanās tiesības, balstoties uz LESD 20. un 21. pantu.

27. Manuprāt, ir jānoraida visi šie iebildumi.

28. Faktiski ir jāsecina, ka no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa ir norādījusi iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka lūgtā interpretācija ir nepieciešama, lai izlemtu strīdu pamatlietā, un it īpaši ir precizējusi, ka šai Savienības tiesību interpretācijai būs tieša ietekme uz *I. Diallo* situācijas novērtējumu.

29. Iesniedzējtiesa ir norādījusi, no vienas puses, ka, ja no Tiesas atbildes izrietētu, ka Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā minētais sešu mēnešu termiņš prasītu vai pieļautu, ka šī termiņa pārsniegšanas sekas būtu prasītās uzturēšanās atļaujas automātiska izsniegšana, tā būtu jāizsniedz *I. Diallo*.

30. No otras puses, iesniedzējtiesa būtībā jautā Tiesai, vai Savienības tiesības nepieļauj tādu valsts judikatūru, saskaņā ar kuru attiecībā uz valsts kompetento iestādi pēc tam, kad tiesa ir atcēlusi lēmumu, ar kuru atteikta uzturēšanās atļaujas izsniegšana, tiek pilnā apmērā atjaunots sešu mēnešu termiņš, kas paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā.

31. Ņemot vērā Beļģijas tiesību aktu formulējumu un faktus pamatlietā, ir neapstrīdama lūgtās interpretācijas ietekme uz *I. Diallo* situāciju.

32. Netiek apstrīdēts, ka *I. Diallo* ir iesniedzis pieteikumu Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas saņemšanai kā augšupējais radinieks bērnam, kuram ir Nīderlandes pilsonība un kura domicils ir Beļģijā, ka lēmums par atteikumu viņam ticis paziņots ilgāk nekā sešus mēnešus pēc šī pieteikuma iesniegšanas un ka pēc šī lēmuma atcelšanas ir ticis pieņemts un viņam paziņots otrs lēmums.

33. Tāpat netiek apstrīdēts, ka saskaņā ar Beļģijas tiesībām, ja sešu mēnešu laikā netiek pieņemts nekāds lēmums, pieteicējam automātiski tiek izsniegta uzturēšanās atļauja.

34. Tiesas sniegtā interpretācija tādējādi ļaus iesniedzējtiesai noteikt, vai šajā gadījumā valsts iestādēm bija jāizdod *I. Diallo* uzturēšanās atļauja, jo pirmais lēmums viņam tika paziņots pēc sešu mēnešu termiņa beigām un tā kā – atkarībā no tā, kāds termiņš bija valsts kompetentās iestādes rīcībā, lai pieņemtu jaunu lēmumu pēc pirmā lēmuma atcelšanas, – nav izslēgts, ka šis otrais lēmums tika pieņemts pēc šī termiņa beigām.

35. Šādos apstākļos Beļģijas valdība nevar apgalvot, ka *I. Diallo* situācija neietilpst Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomā.

36. Ņemot vērā visus šos elementus, es uzskatu, ka lūgtā interpretācija ietilpst Tiesas interpretācijas kompetencē.

B. Par prejudiciālajiem jautājumiem

1. Par pirmo, otro un piekto prejudiciālo jautājumu

37. Ar pirmo, otro un piekto prejudiciālo jautājumu, kas, manuprāt, ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka lēmums par pieteikumu Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas saņemšanai ir jāpieņem un jāpaziņo sešu mēnešu termiņā, kas paredzēts šajā tiesību normā.

38. Gadījumā, ja šis lēmums varētu tikt paziņots vēlāk, iesniedzējtiesa jautā Tiesai, kādā termiņā būtu jānotiek paziņošanai.

39. Visbeidzot iesniedzējtiesa jautā Tiesai, kādas ir sekas sešu mēnešu termiņa, kas paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā, pārsniegšanai, it īpaši attiecībā uz uzturēšanās atļaujas izsniegšanu.

40. Šie jautājumi, manuprāt, atklāj divas atsevišķas problēmas, proti, no vienas puses, par to, kādā termiņā ir jāpieņem un jāpaziņo lēmums, kas pieņemts pēc pieteikuma Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas saņemšanai, un, no otras puses, par iespējamām sekām, kas būtu jāsaista ar sešu mēnešu termiņa, kas paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā, pārsniegšanu.

a) Par termiņu, kādā jāpieņem un jāpaziņo lēmumi, uz kuriem attiecas Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkts

41. Kad būs parādīts sešu mēnešu termiņa, kas minēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā, imperatīvais raksturs, es norādīšu pienākumus, kādi ir valsts kompetentajām iestādēm attiecībā uz lēmumu par uzturēšanās atļauju izsniegšanu vai atteikumu paziņošanu.

42. Pirmkārt, runājot par Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā minētā termiņa raksturu, jāatgādina, ka saskaņā ar šo tiesību normu Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās tiesības, ja šim ģimenes loceklim nav nevienas dalībvalsts pilsonības, tiek apstiprinātas, izsniedzot Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā no pieteikuma iesniegšanas brīža.

43. Tāpēc ir jākonstatē, ka, no vienas puses, šī panta teksts skaidri regulē tikai tādu situāciju, kurā pieteikums uzturēšanās atļaujas saņemšanai ir atzīts par pamatotu un līdz ar to ir apstiprinātas uzturēšanās tiesības, un, no otras puses, lietotā terminoloģija un izmantotais darbības vārdu laiks piešķir šai normai neapstrīdami imperatīvu raksturu.

44. Līdz ar to es uzskatu, ka gan īstenības izteiksmes tagadnes lietojums, gan formulējums "ne vēlāk kā", kas skaidri norāda, ka šis termiņš ir maksimālais laikposms, kurā jāizskata pieteikums [7], mudina izdarīt šādu secinājumu [8].

45. Turklāt, izmantojot jēdzienu "izsniegšana", likumdevējs ir skaidri parādījis savu nolūku valsts kompetentajām iestādēm noteikt laika robežas. Nosakot, ka dalībvalstīm ir jāizsniedz pieteicējam uzturēšanās atļauja "ne vēlāk kā sešus mēnešus no pieteikuma saņemšanas dienas", Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā ir prasīts, lai šajā sešu mēnešu termiņā valsts kompetentās iestādes izskatītu pieteikumu, pieņemtu lēmumu un, ja tās konstatē, ka pieteicējam ir uzturēšanās tiesības, izsniegtu uzturēšanās atļauju. Tādējādi šī dokumenta izsniegšanā materializējas pozitīvais lēmums, ko valsts kompetentās iestādes ir pieņēmušas iepriekš pēc pieteikuma izskatīšanas.

46. Līdz ar to, kā pareizi uzsvērusi Eiropas Komisija, termina "izsniegšana" lietojums un atbilstošu terminu lietojums citu Direktīvas 2004/38 valodu versijās [9] nozīmē ne vien to, ka lēmums jāpieņem sešu mēnešu termiņā, bet arī to, ka uzturēšanās atļauja jāizsniedz pieteicējam šajā termiņā.

47. Turklāt jebkāda cita Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkta interpretācija liktu apšaubīt uzturēšanās tiesību efektivitāti un *in fine* šīs normas lietderīgo iedarbību, jo šī lietderīgā iedarbība var pilnībā izpausties vienīgi tad, ja pieteicēja rīcībā ir šī atļauja.

48. Faktiski, kā pareizi uzsvērusi Komisija, pastāvīga rakstura dokumenta, nevis pagaidu apliecības, ko valsts iestādes izdod pieteikuma iesniegšanas brīdī, turējums nešaubīgi atvieglo uzturēšanās tiesību īstenošanu ikdienā un apliecības pagaidu raksturs neļauj izmantot Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punktā minēto noteikumu, ar kuru ģimenes locekļi tiek atbrīvoti no vīzas nepieciešamības.

49. Galu galā šādu interpretāciju apstiprina Tiesas judikatūra, kurā, atbildot uz jautājumu par uzturēšanās atļaujas izsniegšanas nosacījumiem, nevis par termiņa raksturu, ir norādīts, ka atļauja, kurā konstatētas uzturēšanās tiesības, būtu "jāizsniedz" sešu mēnešu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas [10].

50. No tā, manuprāt, izriet, ka pieteikuma pamatotības atzīšana un tā materializēšana dokumentā jāveic šajā termiņā, jo šī oficiālā atzīšana paver tās saņēmējam tiesības uz zināmām priekšrocībām.

51. Tā kā "izsniegšanas" jēdziens attiecas vienīgi uz gadījumiem, kad valsts kompetentās iestādes apstiprina, ka pieteicējs atbilst uzturēšanās tiesību nosacījumiem, rodas jautājums, vai, ņemot vērā klusumu Direktīvā 2004/38, tas, ka lēmums ir negatīvs un uzturēšanās atļaujas izsniegšana tiek atteikta, rada termiņa ilguma vai rakstura izmaiņas.

52. Manuprāt, tas tā nav. Termiņa raksturs nevarētu mainīties, un tas nevarētu kļūt par vienkārši indikatīvu termiņu gadījumā, kad, kā šajā lietā attiecībā uz *I. Diallo* situāciju, valsts iestādes atsaka uzturēšanās atļaujas izdošanu.

7 Pēc analoģijas skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā *Housieaux* (C-186/04, EU:C:2005:70, 23. punkts).

8 Šajā ziņā var vilkt paralēli ar Padomes Direktīvas 64/221/EEK (1964. gada 25. februāris) par īpašu pasākumu saskaņošanu attiecībā uz ārvalstnieku pārvietošanos un dzīvesvietu, kas ir attaisnojami ar sabiedrisko kārtību, valsts drošību un veselības aizsardzību (OV 1964, 56, 850. lpp.), 5. panta 1. punktu, saistībā ar kuru no judikatūras, it īpaši no 2005. gada 14. aprīļa sprieduma Komisija/Spānija (C-157/03, EU:C:2005:225, 45. un 46. punkts), izriet, ka šis termiņš bija imperatīvs. Turklāt Komisijas paziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei par norādījumiem, kā labāk transponēt un piemērot Komisijas Direktīvu 2004/38 (COM(2009) 313, galīgā redakcija), 2.2.2. punktā nepārprotami ir norādīts, ka "uzturēšanās atļauja jāizsniedz sešu mēnešu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas. Termiņš jāinterpretē, ņemot vērā EK līguma 10. pantu, un maksimālais sešu mēnešu periods ir attaisnojams vienīgi gadījumos, kad pieteikuma izskatīšana ieilgst sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ".

9 Piemēram, šīs direktīvas spāņu, angļu un itāļu valodu versijās lietots attiecīgi "*expedición de un documento*", "*issuing of a document*" un "*rilascio di un documento*".

10 Skat. spriedumu, 2012. gada 5. septembris, *Rahman* u.c. (C-83/11, EU:C:2012:519, 42. punkts).

53. Patiesībā ir skaidrs, ka Direktīvas 2004/38 gars prasa, lai tādu personu situācija, kādā atrodas *I. Diallo*, tiktu izskatīta iespējami īsākā termiņā.

54. Turklāt, ja, kā ierosinu es, iestādēm ir jāizsniedz uzturēšanās atļauja sešu mēnešu termiņā un šajā nolūkā jāpieņem lēmums, pieteikuma izskatīšanai pirms šī lēmuma pieņemšanas noteikti ir jānotiek šajā termiņā. Līdz ar to, uzskatot, ka sešu mēnešu termiņš tāpat ir imperatīvs gadījumos, kad uzturēšanās atļauja varētu tikt atteikta, valsts kompetentajām iestādēm netiek noteikti nekādi papildu pienākumi attiecībā uz ātrumu.

55. Šādos apstākļos es nesaskatu nevienu iemeslu, kādēļ lēmums par uzturēšanās atļaujas atteikumu varētu tikt pieņemts pēc sešu mēnešu termiņa beigām vai tikt pastāvīgi atlikts.

56. Otrkārt, attiecībā uz iesniedzējtiesas jautājumiem par lēmuma paziņošanu, es uzskatu, ka procesuālā ziņā situācijas, kurās tiek izsniegta uzturēšanās atļauja, būtu jānošķir no tādām situācijām kā šajā lietā, kad uzturēšanās atļauja tiek atteikta.

57. Ja uzturēšanās tiesības tiek apstiprinātas, es uzskatu, ka lēmums ir jāpieņem un atļauja jāizsniedz sešu mēnešu termiņā to iemeslu dēļ, kas minēti šo secinājumu 44. un 50. punktā.

58. Savukārt, kaut arī šajā normā paredzētā termiņa imperatīvais raksturs prasa, lai lēmums par uzturēšanās atļaujas atteikumu tiktu pieņemts šajā termiņā, es tomēr uzskatu, ka šāda lēmuma paziņošana var notikt pēc minētā termiņa.

59. Protams, saskaņā ar Direktīvas 2004/38 normām [11] un ar tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā [12] lēmuma par uzturēšanās tiesību atteikumu paziņošana ir obligāta [13].

60. Tomēr, tāpat kā Beļģijas valdība, es uzskatu, ka paziņošana fundamentāli atšķiras no uzturēšanās tiesību nosacījumu izskatīšanas, tādējādi sešu mēnešu termiņš neattiecas uz paziņošanu.

61. Faktiski paziņošanai nav ietekmes uz uzturēšanās tiesībām, taču tā būtiski ietekmē lēmumu, ar kuriem tiek konstatēta šo tiesību esamība vai neesamība, kontroli.

62. Turklāt, ņemot vērā likumdevēja klusēšanu par lēmumu par uzturēšanās atļaujas atteikumu paziņošanu un Direktīvas 2003/86 un Direktīvas 2004/38 dažādās piemērošanas jomas, Direktīvas 2003/86 5. panta 4. punkts, kurā ir prasīts, lai valsts kompetentās iestādes deviņu mēnešu termiņā pēc ģimenes apvienošanās pieteikuma iesniegšanas rakstiski paziņotu attiecīgajai personai savu piešķiršanas vai atteikuma lēmumu, nekādi nepalīdz interpretēt valsts iestāžu pienākumus saskaņā ar Direktīvu 2004/38.

63. Šādā situācijā paziņošana, manuprāt, ir jāveic visīsākajā termiņā pēc tam, kad valsts kompetentās iestādes ir pieņēmušas lēmumu, tieši tādēļ, lai ieinteresētajai personai būtu iespēja to apstrīdēt visīsākajā termiņā.

64. Tādējādi manis piedāvātā interpretācija neapdraud uzturēšanās atļaujas pieteicēju tiesības.

11 Skat. šīs direktīvas 15. un 30. pantu.

12 Par to, ka vēršanās tiesā efektivitātes priekšnoteikums ir ieinteresētajai personai pastāvošā iespēja uzzināt attiecībā uz to pieņemtā lēmuma pamatojumu, lai izmantotu un aizstāvētu savas tiesības, skat. 2011. gada 17. novembra spriedumu *Gaydarov* (C-430/10, EU:C:2011:749, 41. punkts un tajā minētā judikatūra) un 2013. gada 4. jūnija spriedumu *ZZ* (C-300/11, EU:C:2013:363, 53. punkts). Par valsts iestādēm noteiktā pienākuma norādīt pamatojumu nozīmīgumu un apjomu skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *CO Sociedad de Gestión y Participación* u.c. (C-18/14, EU:C:2015:95, 40. zemsvītras piezīme).

13 Katram gadījumam atgādinu, ka paziņošana nevar būt atkarīga no ieinteresētās personas pieteikuma, jo, no vienas puses, šāda interpretācija būtu pretēja Direktīvas 2004/38 30. panta 1. punktam, saskaņā ar kuru "paziņo visus lēmumus", un, no otras puses, nav loģiski pieprasīt, lai persona lūgtu tāda lēmuma paziņošanu, par kura eksistenci tā pat nezina. Šajā ziņā ir jānošķir pieteikumi par lēmuma paziņošanu no pieteikumiem par lēmuma pamatojuma paziņošanu. Attiecībā uz šo otro gadījumu judikatūrā ir akceptēts, ka pamatojums var tikt paziņots arī tikai pēc šajā nolūkā iesniegta pieteikuma, skat. 2011. gada 17. novembra spriedumu *Gaydarov* (C-430/10, EU:C:2011:749, 41. punkts).

65. Pieteikuma iesniegšanas brīdī pieteicējam nekavējoties tiek izsniegta apliecība, kas paliek spēkā līdz lēmuma par uzturēšanās atļaujas atteikumu paziņošanai un aizsargā to uz laiku.

66. Turklāt, tā kā termiņš prasības celšanai tiesā sākas tikai lēmuma paziņošanas brīdī [14], nevis tā pieņemšanas brīdī, lēmuma paziņošana pēc sešu mēnešu termiņa beigām neapdraud efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

b) Par sešu mēnešu termiņa, kas paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā, pārsniegšanas sekām

67. Iesniedzējtiesa jautā Tiesai par sešu mēnešu termiņa, kas paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā, pārsniegšanas sekām. It īpaši tā jautā Tiesai, vai šī direktīva prasa vai pieļauj, ka šī termiņa pārsniegšanas sekas nozīmē automātisku uzturēšanās atļaujas izsniegšanu, lai gan iepriekš nav ticis konstatēts, ka pieteicējs atbilst nosacījumiem tās saņemšanai.

68. Šajā ziņā ir taisnība, ka, tā kā Direktīvā 2004/38 nekādi nav precizētas sekas, kādas ir sešu mēnešu termiņa pārsniegšanai, šis jautājums principā izriet no dalībvalstu procesuālās autonomijas, ar nosacījumu, ka tiek ievēroti efektivitātes un līdzvērtības principi [15].

69. Tomēr, ņemot vērā Direktīvas 2004/38 mērķi un uzturēšanās atļaujas automātiskas izsniegšanas sekas, esmu pārliecināts, ka šī teksta 10. panta 1. punktā nav pieļauts, ka sešu mēnešu termiņa pārsniegšana izraisītu šādas sekas.

70. Pirmkārt, Beļģijas tiesību akti pieļauj situācijas, kas, manā ieskatā, ir pretrunā Direktīvas 2004/38 mērķim.

71. Faktiski gan Direktīvas 2004/38 teksts, gan tās gars paredz, ka atbildei uz uzturēšanās atļaujas pieteikumu ir jāatbilst pieteicēja situācijai un jābalstās uz padziļinātu un individuālu pieteicēja situācijas izskatīšanu [16].

72. Šajā gadījumā *I. Diallo* situācija perfekti ilustrē tos rezultātus, kas ir vismaz neadekvāti, kādus var izraisīt Beļģijas tiesību akti.

73. Paziņošanai par uzturēšanās tiesību piešķiršanu pēc sešu mēnešu termiņa nav nekādu seku, savukārt tādā situācijā kā pamatlietā, kad uzturēšanās atļaujas pieteikums tiek noraidīts, sešu mēnešu termiņa neievērošanas sekas ir nepamatota uzturēšanās dokumenta automātiska izsniegšana, kas rada tiesības, kuras patiesībā ir pretējas lēmumam, kas nav ticis laikā paziņots.

74. Protams, šeit ir veikti galēji spriedumi, lai demonstrētu manu domu gaitu. Tomēr šī domu gaita, manuprāt, galu galā pierāda, ka Beļģijas likuma normas tā vai citādi izraisa rezultātu, kas ir pretējs Direktīvas 2004/38 mērķim, proti, bez šaubām, ka atbildei uz pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai ir jāatbilst pieteicēja situācijai.

14 Skat. Direktīvas 2004/38 30. panta 3. punktu *in fine*.

15 Relatīvi līdzīgu gadījumu, kad direktīvā nebija norādītas sekas, kādas ir atbildes termiņa, kas piešķirts valsts iestādēm, pārsniegšanai, Tiesa jau ir atzinusi, ka ar nosacījumu, ka tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi, dalībvalstu ziņā ir noteikt, kādas ir šādas termiņa pārsniegšanas sekas, un ka līdz ar to direktīvā nav noteikts pienākums pieņemt netiešu atzīšanas lēmumu, skat. 2005. gada 20. janvāra spriedumā *Merck, Sharp & Dohme* (C-245/03, EU:C:2005:41, 25.–34. punkts). Vispārīgāk par iestādes klusēšanas problemātiku Savienības tiesībās skat. Bonichot, J.-C., "Le silence de l'administration communautaire: le silence est-il d'or en droit de l'Union?", *La Cour de justice de l'Union européenne sous la présidence de Vassilios Skouris (2003–2015): liber amicorum Vassilios Skouris*, Bruylant, Brisele, 2015, 117.–129. lpp.

16 Skat. spriedumu, 2012. gada 5. septembris, *Rahman* u.c. (C-83/11, EU:C:2012:519, 22. un 26. punkts). Šajā ziņā, no vienas puses, ir jānorāda, ka uzturēšanās atļaujas pieteicējam saskaņā ar Direktīvas 2004/38 10. panta 2. punktu un Karaļa 1981. gada 8. oktobra dekrēta 52. panta 2. punktu ir iestādei jāiesniedz dokumentācija, kurā papildus viņa identitātes pierādījumiem ir ietverti dokumenti, kas ļauj likumīgi pierādīt, ka viņš atbilst izvirzītajiem nosacījumiem, lai saņemtu šo atļauju. No otras puses, manuprāt, problemātisks ir nevis iespējamais lēmuma netiešais raksturs, bet gan fakts, ka no Beļģijas tiesību aktu formulējuma izriet, ka uzturēšanās atļauja tiek izsniegta, lai gan nav pieņemts nekāds lēmums un nav konstatēts, ka pieteicējs faktiski atbilst nosacījumiem, kas izvirzīti uzturēšanās tiesību iegūšanai.

75. Otrkārt, es uzskatu, ka uzturēšanās atļauju automātiskas izsniegšanas sistēma rada tiesisko nenoteiktību.

76. Es piekrītu, ka Beļģijas valdības izrādītā griba izvairīties no iestādes bezdarbības ir slavējama un ka Beļģijas tiesību akti ļauj ieviest skaidrību pieteicēja situācijā, neraugoties uz valsts kompetento iestāžu bezdarbību vai lēnu darbību.

77. Tomēr, tā kā uzturēšanās atļaujas, kas izsniegtas automātiski, vēlāk ir iespējams atņemt, tām patiesībā ir tikai pagaidu raksturs. Līdz ar to Beļģijas tiesību akti šo atļauju īpašniekiem rada lielu tiesisko nenoteiktību un pat situācijas, kas ir galēji netaisnīgas, jo vairākus gadus pēc uzturēšanās atļaujas izdošanas, faktiski neizskatot pieteicēja situāciju, Beļģijas iestādes var atņemt šo atļauju, pamatojoties uz to, ka tās īpašnieks, kaut gan labticīgi, nekad nav atbildis nosacījumiem, lai viņam šāda atļauja tiktu izsniegta.

78. Pretēji pagaidu sertifikātam, kas pieteicējam tiek izsniegts, kamēr viņš gaida lēmuma pieņemšanu, Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujai nekādā ziņā nav pagaidu raksturs.

79. Turklāt, ņemot vērā atļaujas izdošanas automātisko raksturu, ir paradoksāli, ka Beļģijas valdība cenšas atsaukties uz tiesībām kļūdīties, lai pamatotu iespēju atņemt šo atļauju.

80. Faktiski, lai gan ir skaidrs, ka nevar liegt iestādei iespēju labot savas kļūdas, ir jākonstatē, ka uzturēšanās atļauju automātiska izsniegšana ir ne tik daudz iestādes kļūdas, cik bezdarbības vai lēnas darbības rezultāts, jo tā nav pieņēmusi lēmumu noteiktajā termiņā.

81. Treškārt, uzturēšanās atļaujas izsniegšana trešās valsts valstspiederīgajam ir uzskatāma nevis par tiesības nodibinošu aktu, bet gan par aktu, kas dalībvalstij ļauj konstatēt šī trešās valsts valstspiederīgā individuālo situāciju [17].

82. Beļģijas tiesību akti, kas nosaka automātisku prasītās uzturēšanās atļaujas izsniegšanu kā sekas iestādes lēnai darbībai vai bezdarbībai – faktiskā pagaidu rakstura dēļ, ko tās nosaka šai atļaujai, kuru vēlāk iespējams atņemt, – piešķir šim dokumentam atspēkojamas tiesību eksistences prezumpcijas raksturu, nevis šīs tiesības deklarējošu raksturu.

83. Ņemot vērā visus šos elementus, esmu pārliecināts, ka Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā paredzētā sešu mēnešu termiņa pārsniegšanas sekas nevar būt automātiska uzturēšanās atļaujas izsniegšana, proti, automātiska un, iespējams, kļūdaina pieteicēja tiesību konstatēšana.

84. Faktiski, lai gan šī termiņa pārsniegšana nevar palikt bez sekām, tas, vai pieteicējs atbilst uzturēšanās atļaujas saņemšanas nosacījumiem, nav atkarīgs no iestādes bezdarbības, jo šādi apstākļi nekādi nemaina uzturēšanās atļaujas pieteicēja objektīvo situāciju un konstatējumu, saskaņā ar kuru viņš atbilst vai neatbilst uzturēšanās atļaujas piešķiršanas nosacījumiem.

85. Tomēr prasība sakarā ar minētās dalībvalsts ārpuslīgumisko atbildību par Savienības tiesību pārkāpumu ir piemērots līdzeklis, lai noteiktu, kādas ir imperatīvā sešu mēnešu termiņa pārsniegšanas sekas katrā atsevišķā gadījumā [18].

17 Skat. risinājumu, kas izriet no 2011. gada 21. jūlija sprieduma *Dias* (C-325/09, EU:C:2011:498, 48. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2017. gada 14. septembra sprieduma *Petrea* (C-184/16, EU:C:2017:684, 32. punkts) un 2014. gada 12. marta spriedumā *O.* un *B.* (C-456/12, EU:C:2014:135, 60. punkts) un ir ticis attiecināts arī uz Direktīvas 2004/38 10. pantu.

18 Šajā ziņā ģenerāladvokāte J. Kokote secinājumu lietā Komisija/*Moravia Gas Storage* (C-596/13 P, EU:C:2014:2438) 78. punktā ir paudusi uzskatu, ka noteikta termiņa pārsniegšana neliedz Komisijai pieņemt lēmumu un ka Komisijas īstenota termiņa pārsniegšana, ja šai pārsniegšanai nav pamatota iemesla, var izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību.

86. Faktiski, ja dalībvalsts kavēšanās pati par sevi radītu īpašu kaitējumu, prasībai par zaudējumu atlīdzību saistībā ar šo kaitējumu neatkarīgi no tā rakstura būtu jāsniedz uzturēšanās atļaujas pieteicējam tiesības uz atlīdzinājumu [19].

87. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, no vienas puses, es uzskatu, ka lēmums par atteikumu izsniegt uzturēšanās atļauju saskaņā ar Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktu ir jāpieņem sešu mēnešu termiņā, kas paredzēts šajā tiesību normā, taču to var paziņot vēlāk.

88. No otras puses, es uzskatu, ka šī direktīva nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru, ja sešu mēnešu termiņā netiek pieņemts lēmums, uzturēšanās atļauja tiek izdota automātiski, pat ja pieteicējs neatbilst izvirzītajiem nosacījumiem.

2. Par trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu

89. Ar trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu, kurus es ierosinu Tiesai izskatīt kopā, iesniedzējtiesa jautā, vai Savienības tiesības nepieļauj tādu valsts judikatūru, saskaņā ar kuru attiecībā uz valsts kompetento iestādi pēc tam, kad tiesa atcēlusi lēmumu, ar kuru atteikta Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas izsniegšana, tiek pilnā apmērā atjaunots sešu mēnešu termiņš, kas paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā.

90. Jākonstatē, ka, tā kā Direktīvā 2004/38 nav regulēts jautājums par termiņu, kas ir iestādes rīcībā, lai pieņemtu lēmumu pēc pirmā lēmuma atcelšanas, uz to attiecas dalībvalstu procesuālā autonomija [20].

91. Līdz ar to iesniedzējtiesas ziņā būs pārbaudīt, vai ir ievērots līdzvērtības princips. Šajā ziņā norma, saskaņā ar kuru attiecībā uz valsts kompetento iestādi pēc tam, kad tiesa atcēlusi lēmumu, ar kuru atteikta Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas izsniegšana, tiek pilnā apmērā atjaunots sešu mēnešu termiņš, ir – kā tas precizēts lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu – judikatūras norma, un līdz ar to ir piemērojama procedūrām, kas attiecas uz līdzīgām situācijām, kuras ir regulētas valsts tiesībās.

92. Attiecībā uz efektivitātes principa ievērošanu ir jāpārbauda, vai valsts procesuālo tiesību normas nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Savienības tiesībās piešķirto tiesību izmantošanu.

93. Es labi saprotu *I. Diallo* nostāju un viņa argumentācijas nozīmi. Viņa personīgajā gadījumā likt iestādei pieņemt otro lēmumu un paziņot to dažu dienu laikā, kas palikušas līdz sešu mēnešu termiņa beigām, nozīmē noteikt tai gandrīz neiespējamu pienākumu, kas termiņa pārsniegšanas gadījumā automātiski izsniedzamās uzturēšanās atļaujas dēļ rada viņam pārliecību, ka viņš saņems uzturēšanās dokumentu, uz kuru viņam, iespējams, nav tiesību.

94. Protams, efektīva tiesību aizsardzība tiesā prasa, lai personai, kuras pieteikums uzturēšanās atļaujas saņemšanai ir ticis noraidīts ar lēmumu, kas vēlāk ticis atcelts, būtu tiesības uz to, ka jauns lēmums tiktu pieņemts [21] termiņā, kurš nepārsniedz to, kas bija iestādes rīcībā pirmā lēmuma pieņemšanai, proti, šajā lietā – sešu mēnešu termiņā [22].

19 Ņemot vērā prejudiciālā jautājuma formulējumu, šeit ir runa tikai par sešu mēnešu termiņa pārsniegšanas sekām, raugoties no pieteicēja viedokļa. Ja sešu mēnešu termiņa neievērošanas sekas būtu jāvērtē no dalībvalstij nosakāmo sankciju viedokļa, šāds kavējums varētu būt uzskatāms par pienākumu neizpildi attiecībā uz direktīvas īstenošanu, skat. pēc analoģijas spriedumu, 2005. gada 14. aprīlis, Komisija/Spānija (C-157/03, EU:C:2005:225).

20 Atšķirīgā kontekstā Tiesa jau ir atzinusi, no vienas puses, ka dalībvalstīm ir jānosaka, vai direktīvā paredzēta termiņa pārsniegšana pieļauj, ka kompetentās iestādes pieņem jaunu lēmumu, lai gan iepriekšējo lēmumu tiesa ir atcēlusi, un, no otras puses, ka šāda iespēja obligāti ir jāīsteno saprātīgā termiņā, kas nedrīkst pārsniegt minētajā pantā paredzēto termiņu, skat. spriedumu, 2005. gada 20. janvāris, *Glaxosmithkline* (C-296/03, EU:C:2005:42, 39. punkts).

21 Skat. spriedumu, 2005. gada 20. janvāris, *Glaxosmithkline* (C-296/03, EU:C:2005:42, 35. punkts).

22 Skat. spriedumu, 2005. gada 20. janvāris, *Glaxosmithkline* (C-296/03, EU:C:2005:42, 37. punkts).

95. Tomēr atcelšanas atpakaļejošais spēks prasa, lai tiktu uzskatīts, ka atceltais lēmums nekad nav eksistējis, ka iestāde atrodas tādā pašā situācijā kā pirms tam un ka līdz ar to tās rīcībā ir sešu mēnešu termiņš. Tādējādi, kā pareizi uzsver Beļģijas valdība, atcelšana nozīmē pienākumu *ab initio* atsākt procedūru, kas nu tiek uzskatīta par nekad neeksistējušu.

96. Šādu nostāju nebūt neliek apšaubīt nepieciešamā uzturēšanās atļaujas pieteicēju tiesību aizsardzība.

97. Faktiski ir skaidrs, ka iestāde nevar tikt iegrožota ar tik īsiem termiņiem, ka tie padarītu praktiski pilnīgi neiespējamu nopietnu, uz sacīkstes principu balstītu un rūpīgu pieteikumu, kas tai ir iesniegti, izskatīšanu, lai gan, tā kā pirmais lēmums ir atcelts, šāda izskatīšana acīmredzot ir nepieciešama.

98. Turklāt, kā Komisija uzsvērusi likumdošanas procedūrā, ja, "sešu mēnešu termiņš šķiet reālāks, lai ļautu dalībvalstīm veikt nepieciešamās pārbaudes un izsniegt uzturēšanās atļauju"[23], šāds termiņš ir vēl jo vairāk nepieciešams, kad pirmais lēmums ir ticis atcelts.

99. Līdz ar to uzskatīt, kā to iesaka prasītājs pamatlietā, ka valsts iestāžu rīcībā lai pieņemtu otro lēmumu, ir tikai sešu mēnešu termiņa atlikums, manā ieskatā, būtu pretrunā uzturēšanās atļaujas pieteicēju tiesībām uz viņu pieteikuma nopietnu un rūpīgu izskatīšanu.

100. Turklāt Komisijas ieteiktā interpretācija, saskaņā ar kuru jaunais termiņš būtu jānosaka katrā gadījumā atsevišķi, manuprāt, ir divkārt problemātiska.

101. No vienas puses, tā kā šāda pieeja ir atkarīga no attiecīgās iestādes rūpības pakāpes, kā arī no atcelšanas pamatojuma, tā nebūt neļauj viegli noteikt jauno termiņu, kas ir valsts kompetentās iestādes rīcībā. Tā arī rada risku būt par pamatu jauniem strīdiem un lēmumu un procedūru termiņu paildzināšanai, jo Komisija iesaka, ka valsts iestādei jāpamato jaunais termiņš, kas ir tās rīcībā.

102. No otras puses, attiecībā uz jomu, kurā tiesvedības notiek ļoti bieži, šāda nostāja nav reāla un arī tās sekas būtu lēmuma pieņemšanas termiņu paildzināšanās.

103. Katrā ziņā, lai gan ir taisnība, ka Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā paredzētā sešu mēnešu termiņa atjaunošana pilnā apmērā attiecībā uz valsts kompetento iestādi pēc tam, kad tiesa ir atcēlusi lēmumu, ar kuru ir atteikta Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas izsniegšana, var izraisīt procedūras paildzināšanos, tomēr pieteicēju uz laiku aizsargā apliecība, kas viņam ir izsniegta pieteikuma iesniegšanas brīdī.

104. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es uzskatu, ka pēc tam, kad tiesa ir atcēlusi lēmumu, ar kuru ir atteikta Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas izsniegšana, attiecībā uz valsts kompetento iestādi jauna lēmuma pieņemšanai pilnā mērā atjaunojas sešu mēnešu termiņš, kas paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktā.

IV. Secinājumi

105. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Conseil d'État* (Beļģija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Lēmums par Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK,

23 Grozītais priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā (iesniegusi Komisija saskaņā ar EK līguma 250. panta 2. punktu) (COM(2003) 199, galīgā redakcija).

72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 10. panta 1. punktā paredzētās uzturēšanās atļaujas atteikumu ir jāpieņem šajā tiesību normā noteiktajā sešu mēnešu termiņā, taču tas var tikt paziņots arī vēlāk.

2) Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkts nepieļauj, ka sešu mēnešu termiņa pārsniegšanas sekas ir uzturēšanās atļaujas automātiska piešķiršana, nekonstatējot, vai pieteicējs faktiski atbilst izvirzītajiem nosacījumiem uzturēšanās tiesību iegūšanai.

3) Pēc tam, kad tiesa ir atcēlusi lēmumu, ar kuru ir atteikta Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas izsniegšana atbilstoši Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punktam, valsts kompetentās iestādes rīcībā jauna lēmuma pieņemšanai ir viss šajā tiesību normā paredzētais sešu mēnešu termiņš.